

середньої освіти. Проблеми сучасного підручника (30). 2023. С. 74-85. <https://lib.iitta.gov.ua/736467/>.

4. Мачача Т. Дидактичний конструктор навчального предмета «Технології. 5-6 класи». Трудова підготовка в рідній школі, 3. 2021. С. 2-12.

5. Мачача Т. Дидактичний конструктор навчального предмета «Технології. 5-6 класи»: за модельною програмою Д. Кільдерова, Т. Мачачі, В. Юрженка, Д. Луп'яка. Частина II. Трудова підготовка в рідній школі, 4. 2021. С. 2-18.

6. Мачача Т. Організаційно-методичні принципи реалізації змісту адаптаційного циклу базової технологічної освіти в гімназії In: Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2021 рік. Педагогічна думка, м. Київ, Україна, 2021 С. 107-108.

7. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти. Затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021. №408. <https://cutt.ly/LlbsR6f>

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМАНДНОЇ РОБОТИ

Коберник О. М.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

Пріоритетною сферою в соціально-економічному, духовному та культурному розвитку української держави є освіта, яка сьогодні зазнає суттєвих змін, що виявляється в переорієнтації її вектору від знанневої до компетентнісної парадигми. Компетентнісний підхід до освіти набуває статусу новітньої міжнародної освітньої стратегії, головна ідея якої полягає в утвердженні демократичного ідеалу та підтримці, оволодінні учнями уміннями пізнавати, діяти, збагачуватись соціальним досвідом спільної життєдіяльності.

Соціальна компетентність особистості є базовою компетентністю, що формується з дитинства та розвивається протягом усього життя людини. Процес розвитку розгортається послідовно відповідно до

психофізіологічних особливостей особистості, набуваючи на кожному віковому етапі нових форм.

Узагальнюючи трактування українських та зарубіжних науковців, результати власних наукових досліджень про зміст соціального розвитку, можемо визначити характерні ознаки соціально компетентної особистості, а саме: наявність у особистості свідомої та оптимальної для певного віку соціальної поведінки; достатній рівень уміння будувати партнерські стосунки, здатності до кооперації на рівноправній основі, продуктивної співпраці з партнерами, виконання різних соціальних ролей і функцій у колективі, проявляти ініціативу тощо; вміння проявляти соціально-комунікативну активність, співпрацювати організовувати і брати участь у раціональній соціальній діяльності на користь себе і суспільства; сукупність знань, умінь та ціннісних орієнтацій, які зумовлюють доцільну поведінку особистості в соціальному середовищі, що проявляється в достатньому рівні конформності; вмінні пристосовуватися до вимог, які ставить життя; здатність аналізувати та застосовувати механізми функціонування соціальних інститутів суспільства; вміння проектувати стратегії свого життя з урахуванням інтересів та потреб різних соціальних груп, індивідів, відповідно до соціальних норм і правил.

Аналізуючи різні підходи до визначення соціальної компетентності, умов її формування й розвитку, ми дійшли до розуміння соціальної компетентності як цілісного інтегрованого утворення, що проявляється у здатностях людини жити в максимальній гармонії з самим собою та іншими в умовах соціокультурного середовища. Не менш важливим умінням, на нашу думку, та недостатньо висвітленим у науковій літературі, є уміння особистості управляти внутрішньо особистісними та зовнішніми конфліктами, які постійно виникають, не вступаючи у протиріччя між власною сформованою світоглядною позицією, ціннісними орієнтаціями та соціально значущими нормами динамічного соціуму.

Значну роль у формуванні соціальної компетентності учнів відіграє командна робота. Команда – це невеликі групи (від 3 до 12 осіб) людей, які спеціально підібрані з метою об'єднання їхніх зусиль для розв'язання проблемної ситуації чи спільного виконання важливого завдання. Характерними ознаками команди є: наявність спільної мети; інтенсивне співробітництво; визначені статусно-рольові відносини; лідерство (формальне чи неформальне); згуртованість колективу; відпрацьовані комунікативні зв'язки; групові норми поведінки, усталені традиції; схожість основних життєвих цінностей, установок; специфічні

методи вироблення колективних рішень; сприятлива соціально-психологічна атмосфера [2, с.54]. Саме ці ознаки команди наводять на думку, що такий спосіб об'єднання учнів дає змогу найбільш успішно здійснювати процес формування їх здатності вибудовувати стратегії успішної взаємодії з динамічним соціальним середовищем, готовність до активної соціальної комунікації та співпраці, прояву ініціативи, оволодіння соціальними ролями та соціальним досвідом у процесі спільної діяльності.

До того ж командна робота – це не просто взаємовідносини між людьми, які працюють спільно. Це – швидше співпраця між окремими людьми, яка поширюється на різні сфери і завдання. Командна робота до всього вище сказаного значно відображається на ефективності окремо взятих членів команди. По-перше, під час спільної роботи члени команди відрізняються більшою рішучістю і готовністю співпрацювати з учнями в одній групі. По-друге, робота в команді робить школяра більш відкритим і терпимим по відношенню до інших. Це допомагає йому в подальшому легше налагоджувати зв'язки з людьми і соціальними групами. По-третє, учень, який працює в команді, формує в собі більш високий емоційний інтелект, адже він здатен краще проявляти емпатію і повагу до своїх однокласників, проявляє здатність уважно слухати і прислухатися, відрізняється повагою і терпимістю по відношенню до оточуючих. І останнє: в команді проявляються лідери, які вміють організувати спільну роботу, забезпечити взаємодію, вмілий розподіл обов'язків, а це дає змогу формувати в учнів лідерські якості.

Підсумовуючи все вище сказане, констатуємо, що командна робота – це, перш за все, потужний засіб якісного формування в учнів соціальної компетентності. Організуючи командну роботу учнів, вчитель має ознайомити їх з основними правилами співпраці в ній. Найперше це те, що кожен член команди має право на власну думку і вплив на колективне рішення, а отже у результаті спільного обговорення приймається рішення, яке є волею більшості. Не менш важливим правилом є наступне: у якісній команді співпраця здійснюється на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, коли всі учасники рівні між собою і активні.

Крім цього у справжній команді досвідчені і мудрі учасники команди діляться досвідом зі іншими, у ній здійснюється раціональний розподіл обов'язків та завдань між членами команди, а також своєчасно підводити підсумки виконаної роботи, відзначати успішні рішення, критично аналізувати свої помилки, прогнозувати майбутній успіх.

Список використаних джерел

1. Зінкевич-Євстигнєєва Т. Д., Фролов Д. Ф., Грабенко Т. М. Технологія створення команди / за ред. Т. Д. Зінкевич-Євстигнєєвої. Київ: «Прогрес», 2004. 236 с.
2. Ложкін Г. Команда як колективний суб'єкт спільної діяльності. *Соціальна психологія*. 2005. № 6 (14). С. 52–58.
3. Рябуха І. М. Управління розвитком соціальної компетентності учнів: зміст, структура, модель: посібник. Херсон: Грінь Д. С., 2011. 96 с.

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ PHD СПЕЦІАЛЬНОСТІ: 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ)

Корець М. С.

доктор педагогічних наук, професор

Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
м.Київ

Стандартизації підготовки докторів філософії педагогічних спеціальностей практично немає, але кожен заклад освіти для ліцензування та акредитації створював свою нормативну документацію, не прив'язуючись до державних стандартів із-за їх відсутності. Тому пропоную ознайомитися із основними пропозиціями від нашої групи розробників освітньої програми, де враховані всі позитивні напрацювання наших колег.

Завданням цієї освітньої програми є формування науковців, здатних розв'язувати комплексні проблеми в галузі технологічної освіти, що базуються на фундаментальних наукових досягненнях вітчизняних та зарубіжних учених, всебічному вивченні педагогічного досвіду і спрямовані на продукування спеціальних фахових знань, творчих умінь та виконавських навичок. Передбачено оволодіння методологією науково-педагогічної діяльності та проведення власного наукового дослідження, результати якого мають актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Теоретичний зміст предметної області охоплює:

- гуманістичну парадигму технологічної освіти;
- концепції та методологічні підходи до вивчення фахових дисциплін;